

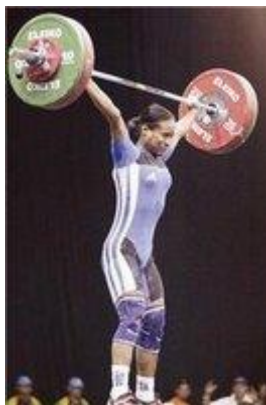
BLOG PERSONAL

De Jaume PATUEL i PUIG

Pedapsicogog i psicoanalista

<http://lacomunidad.elpais.com/jaumeapatuel>

jpatuel@copc.es

L'ESFORÇ

Fa temps que em balla pel cap parla d'aquesta paraula. Dic això, ja que no vull coincidir amb el que la premsa deia el dia 27 de setembre que “el govern llança un pla de valors per remoralitzar Catalunya”. Entre aquest valors, cita “esforç”.

La meva reflexió no té res a veure amb aquest projecte, però sí que és una paraula que cal rescatar i reforçar. Veure la seva necessitat actual. I no oblidar que d'una forma o altra sempre s'ha tingut en compte.

L'origen més antic d'aquesta paraula és un vocable llatí “fortia”. Fortia vol dir “coses fortes o valors”. “M'ha dit una cosa molt forta aquest senyor”. Altrament dit, una cosa important. Cap el segle IV es fa servir ja en un altre sentit, “forçar”. I aquesta força posada cap en fora ens dona “esforçar”. Els diccionaris ens donen moltes definicions.

En resum una paraula que pristinament indicava un valor fins arribar a significa forçar per avançar o aconseguir certes finalitats. En aquest sentit es pot considerar l'“esforç” com un valor perquè conté intrínscament una vàlua.

Resulta, per altra banda, que tota la vida és un esforç, un forçar, un imposar-se, un exigir-se....Però com es diu en castellà “sarna con gusto no pica”, que en català ho expressem amb “Càrrega que plau no pesa”.

El fons de la qüestió és la motivació, el motiu, el desig que es vol portar a terme. Quan la cosa agrada, és de bon gust val la pena qualsevol esforç. És l'esforç del plaer encara que costi o sigui penós: “Paris vaut bien une messe” va exclamar el rei Enric IV de França i III d Navarra..

El desig, la motivació s'ha d'enfrontar amb la realitat interior o exterior. Aleshores, neix un conflicte, una oposició. Aquí cal lluitar, fer esforços. Si el que es vol és desitjat, es lluitarà amb esforç per aconseguir-lo, la qual cosa no vol dir que s'hi arribi. I d'aquí, avui en dia, cal valorar els esforços sense resultats immediats. Seria el plaer de l'esforç.

El problema és quan el plaer o la reacció visceral és molt més forta per bé que sigui inconscient allò que de forma superficial i ben convençut cognitivament es vol. Aleshores el plaer s'imposa sobre aspectes que cognitivament sabem que no són raonables, ni humans, ni profitosos; ans tot el contrari. Aquí tenim la lluita d'esforçar-se i molt. I concretant més, els petitois com les petitoies on el món del plaer, del desig

està per sobre el principi o visió de la realitat, de les altres necessitats socials, importants, necessàries, imprescindibles, han d'aprendre fer un esforç. Com imposar-lo per tal que l'interioritzin posteriorment? I així esdevingui un hàbit, un costum? Cal aleshores fer mil giravoltes per cercar un motiu amb les seves estratègies. Això no és fàcil, però cal fer-ho, sobretot, en el terreny de l'educació.

Però si els que exigeixen no van per davant amb l'exemple més que amb la paraula, és tasca inútil amb els nens com amb els adolescents i en part amb la joventut. Tots es mouen per models. Si els models normalets no funcionen: Què es pot o s'ha d'exigir? Sí, certament, pel poder, però no per l'autoritat.

Per tant, l'esforç no és cap valor, és un mitjà per atènyer valors. I segons l'autèntic valor – valorat interiorment- hi haurà més o menys força o esforç.

L'esforç no cau del cel ni s'aconsegueix sense la constància. D'aquí la necessitat de fer certes coses de forma repetitiva, de "fer l'aprenentatge de l'esforç". Uns aprenentatges, entre altres, com l'ordre de les coses, la puntualitat, mantenir la paraula donada i tant d'altres del dia a dia. Tot és "fortitudo" o "vis": força, virtut, valor.

Cal cercar aquella pedagogia que estimula. Ni permissiva ni opressiva, probablement la preventiva. I pot escaure "premi i càstig". Sempre amb un bon criteri. I quan parlo de premi o càstig és en un gran sentit: una paraula, un detall, un gest són premis o càstigs. N'hi ha d'exemples per tothom i trets d'arreu. Un cas: Un Mestre de nois d'ingrés al batxillerat tenia com a premi per fer bé les files (1948) anar a beure un glop d'aigua del càntir que era al seu costat. I tenia seixanta marrecs. I feien molt bé les files.

Qui diu esforç, diu disciplina, posar límits, ser constant.... esforçar-se . Tota una pedagogia de l'esforç no per se, sinó per ser un mitjà per a altres fites. L'esforç és una condició inherent a la nostra estructura psíquica o emocional per tal de poder evolucionar, desenvolupar-se o advenir el jo cada cop més fort i madur.

Tinguem en compte la frase del filòsof espanyol Josep Ortega y Gasset: *La tècnica és l'esforç per estalviar esforç.*

O la frase d'en Ludwig van Beethoven: *El secret de la meva felicitat està no en esforçar-se pel plaer, sinó en trobar el plaer en l'esforç.*

I acabo amb el quiasme: *No és el mateix el plaer de l'esforç que l'esforç del plaer.*

